

Remissyttrande

Diarienummer: LI2025/00742

2025-08-08

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.fjr@regeringskansliet.se

Yttrande över**Remiss av Delbetänkande Vissa förändringar i jaktlagstiftningen
(SOU 2025:32)**

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att yttra sig över Delbetänkande Vissa förändringar i jaktlagstiftningen (SOU 2025:32) - diarienummer LI2025/00742

Ståndpunkter

- Utredningen måste i högre grad balansera sina resonemang och förslag utifrån viltförvaltningens tre grundperspektiv bevara, bruka och begränsa.
- Utredningen måste förtydliga äganderättens betydelse i viltförvaltningen och att markägarna är huvudsaklig målgrupp för utredningens förslag.
- Förbundet avstyrker bestämt utredningens förslag till höjd viltvårdsavgift och avskaffande av fällavgift på älg.
- Förbundet anser att det behövs fastställas en definition på vad som avses med skada.
- Förbundet vill att utredningen förtydligar att inte fler klövviltsarter än älg och kronhjort ska omfattas av en reglerad förvaltning som exempelvis licenser eller skötselplaner som styr över antal och typ av vilt som får fällas vid jakt.
- Förbundet anser att högsta nivån av sekretess ska gälla uppgifter om för jägare, berörda markägare samt djurägare i samband med all jakt på stora rovdjur som varg, björn, lodjur och järv.
- Förbundet anser att utredningen underskattar riskerna för jaktsabotage i sin analys.

Särskilda kommentarer

Äganderätten som grund för jakten

Äganderätt omnämns en gång på 243 sidor.

Sveriges Jordägareförbund vill starkt understryka att jakt är en civilrättslig nyttjanderätt kopplad till äganderätten. Alla förändringar i lagstiftningen måste utgå från detta grundläggande förhållande. Vi motsätter oss förslag som ger myndigheter ökad möjlighet att fatta beslut om jakt på enskildas marker utan föregående dialog och rättssäker prövning.

Förbundet ser generellt att förslagen fokuserar för mycket på jakträttsinnehavaren och för lite på markägaren. Även om mycket av jakten är utarrenderad är det markägaren som beslutar om hur jakten ska utföras och bör vara tydligare mottagare för förslagen.

Grundperspektiv bevara, bruka och begränsa

Det är mycket viktigt att förslagen i delbetänkandet utgår från balans mellan de tre helhetsperspektiven bevara, bruka och. Det är en förutsättning för en långsiktig och hållbar viltförvaltning i balans mellan intressen och värden, både ekonomiska och biologiska.

Dock är det, genomgående i betänkandet, en tydlig obalans mellan dessa tre perspektiv, med en tydlig övervikt och betoning av att begränsa viltets negativa påverkan framför att bruka och bevara.

Alla tre perspektiv är lika viktiga och ska balanseras mot varandra i genomförandet av viltförvaltningen, både hos privata aktörer och myndigheter. För att kunna göra det på ett rättvisande sätt så måste samtliga parter ha tydliga instruktioner om att alla tre perspektiv är lika viktiga och ha tillgång till faktabaserade underlag för att fatta välgrundade beslut.

För mycket fokus på nuläge i förslagen

Betänkandet har generellt för mycket fokus i sina förslag och resonemang utifrån nuläge och tar inte hänsyn till hur samhällsutveckling och andra faktorer kan komma att påverka viltförvaltningen eller jaktens utövande. Tex ser vi en ökad våldsggrad i samhället och med anledning av ett alltmer urbaniserat samhälle en ökad aktivism vilket sannolikt kommer att öka riskerna för tex sabotage, hot, överklaganden och skadegörelse i samband med jakt. Förbundet anser att betänkandet måste ha ökad hänsyn och resonemang till framtida utveckling till sina förslag.

Förslag bidrar till ökad byråkrati

Enligt utredningsdirektivet ska utredningen bidra till tydligare och enklare systematik, utforma förslag så att de är lätta och kostnadseffektiva att tillämpa, förenkla den administrativa hanteringen samt minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för företagen. Förbundet anser att flera av utredningens förslag helt går emot direktivet då de kommer medföra en komplex, kostsam, rättsosäker och administrativt betungande hantering av utförarna. Nämn något exempel.

Behov av samverkan – inte centralstyrning

Utredningen berör samverkan i viltförvaltningen, men förbundet efterlyser en starkare betoning på frivilliga samverkansformer mellan markägare, jakträttshavare och andra brukare. Styrning från centrala myndigheter får inte ersätta lokal förankring och ansvarstagande.

Flerartsförvaltning av klövvilt – försöksverksamhet

Förbundet stödjer förslaget till försöksverksamhet förutsatt vissa justeringar i förslaget.

Det ska vara frivilligt och ekonomisk kostnadsersättning ska utgå till de områden som väljer att ingå i en försöksverksamhet samt att åtagandet ska kunna lämnas med omedelbar verkan.

Det framgår i förslaget att jakträttshavarna kan medverka frivilligt och samverkan kan ske frivilligt mellan jakträttshavare och, markägare och brukare. Detta ska ändras och kan ska justeras till ska. Markägarna är huvudmålgrupp och ska godkänna deltagande och även delta i arbetet även om jakten är upplåten.

Vad kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt?

- Förslaget utgår ifrån att behovet av flerartsförvaltning är baserat på skada orsakat av vilt. Detta behöver balanseras då syften kan vara flera som att öka kvaliteten på viltpopulationen vilket stärker brukandet av vilt som resurs. Det bör tydligare framgå i utredningens förslag.
- Markägare är huvudmålgrupp och ska ingå i arbetet även om jakträtten är upplåten till annan part. Det är markägaren som ska avgöra om fastigheten ska ingå i en försöksverksamhet. Detta är viktigt för att öka kunskapen och förståelsen.
- Viltförvaltningsdelegationen ska inte besluta om de övergripande mål och riktlinjer som ska råda i områdena som ingår i försöksverksamhet. Målen ska fastighetsägarna i det aktuella området besluta om.
- Naturvårdsverket ska inte ta fram nationellt stöd för försöksverksamhet. Naturvårdsverket har inte den kompetensen. Sveriges lantbruksuniversitet ska tillsammans med de ingående försöksområdena utarbeta verktyg, hjälpmedel och modeller som kan vara till stöd för klövviltsförvaltningen.

Flerartsförvaltning av klövvilt - finansiering

Förbundet anser inte att det finns skäl att höja en avgift till en icke definierad eller fastställd arbetsuppgift hos en myndighet samt att det inte föreligger skäl att frånga den ordinarie statliga styrningen och finansieringen av länsstyrelsernas arbete.

Dessutom ska inte länsstyrelserna arbeta med att formalisera och styra den regionala klövviltsförvaltningen utöver det som redan regleras i föreskrifter för älg och kronhjort och till det finns redan en fungerande finansiering med fällavgifter.

Motiveringen att höja viltvårdsavgiften med 90 kr och avskaffa fällavgifter för älg skulle inte heller i praktiken leda till tillskjutna medel som skulle stärka länsstyrelsernas arbete med flerartsförvaltning av klövvilt. Medel från höjd viltvårdsavgift, ca 22 miljoner, kommer knappt ersätta uteblivna intäkter från fällavgifter på älg. Vi tror inte att ändringen kommer leda till märkbart mindre arbete hos länsstyrelserna.

Utredningen skulle behöva analysera om det är proportionerligt försvarbart att länsstyrelsen, viltförvaltningsdelegationer, älgförvaltningsområden och älgskötselområden lägger så mycket tid på att administrerar jakten på så få älgar. Om systemet med fällavgifter, med anledning av lägre älgstam och färre antal fällda älgar, leder till så höga fällavgifter att det anses oskäligt för jägarkollektivet så bör staten medfinansiera länsstyrelsernas administration av älgförvaltningen.

Det skulle behöva utredas hur älgförvaltningen kan effektiviseras för att minska länsstyrelsens administration och jobba på de förordningsändringarna.

Höjd viltvårdsavgift samt avskaffad fällavgift och älgvårdsfond

Naturvårdsverket eller länsstyrelserna ska inte få något uppdrag att formalisera en reglering eller införa ett system för flerartsförvaltning av klövvilt. Som framförts tidigare så bör detta bygga på frivillighet i alla led. En utökad reglering av jakten leder till mer administration och kostnader för samhället och enskilda.

Utredaren skriver; Att höja viltvårdsavgiften för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt innebär att avgiften höjs med så mycket som behövs för att täcka flerartsförvaltningens kostnader. Hur stor höjningen kan komma att bli är oklart, eftersom det är högst osäkert vilka kostnader en flerartsförvaltning kommer att ha.

Utredningen har inte definierat vad som avses med "flerartsförvaltning av klövvilt" och vilka arbetsuppgifter som det skulle komma att medföra hos länsstyrelsen. Därför kan det inte motiveras att höja viltvårdsavgiften för att "täcka flerartsförvaltningens kostnader".

Förbundet har tillsammans med andra företrädare för ägande och brukande i utredningen framfört att inte fler klövviltarter ska omfattas av ett formellt förvaltningssystem under myndigheterna. Med bakgrund av detta föreligger inte behov av särskild finansiering till länsstyrelsens arbete med flerartsförvaltning.

Enligt utredning kommer en höjning av viltvårdsavgiften med 90 kronor ungefärligt kompensera inkomstbortfallet som en avskaffad fällavgift innebär. Men utredningen framlägger inga beräkningar för vad finansiering av flerartsförvaltning beräknas kosta. Vilket innebär att det är omöjligt att veta hur mycket jaktkortet kan komma att höjas med.

Att belasta jägarkollektivet med ökad viltvårdsavgift för att finansiera myndigheternas odefinierade arbete inom ett område där myndigheterna inte har mandat eller rådighet är helt felaktigt. Om regeringen anser att länsstyrelsen ska ges uppdrag att arbeta med insatser som främjar klövviltsförvaltningen ska det som brukligt ske genom styrning i regleringsbrev och med medel från förvaltningsanslag eller särskilt riktade sakanslag.

Med bakgrund av ovanstående skäl avstyrker Förbundet bestämt utredningens förslag till höjd viltvårdsavgift och avskaffad fällavgift på älg och älgvårdsfond.

Nuvarande finansiering av klövviltsförvaltningen

Länsstyrelserna har idag en finansiering av förvaltningen av älg genom fällavgifter vilket är den art som länsstyrelsen har formellt uppdrag att samordna och administrera. Nuvarande system är det mest rättvisa, att de som fäller älgarna finansierar administrationen. Dock finns det behov av att se över länsstyrelsernas administrationskostnader.

Om systemet med fällavgifter, med anledning av lägre älgstam och färre antal fällda älgar, leder till så höga fällavgifter att det anses oskäligt för jägarkollektivet så bör staten medfinansiera länsstyrelsernas administration av älgförvaltningen. Den lägre älgstammen är ett resultat av markägare och jägares adaptiva förvaltning för att, enligt samhällets mål, sänka skador som älgen orsakar på skog och i trafik.

Vi kan inte ha ett system där markägare och jägare straffas med ökade kostnader för den egna jakten när dessa agerat utifrån samhällets mål. De är likaså orimligt att finansiering från jägarna ska anpassas till ett av staten infört förvaltningssystem. Fällavgifterna skulle fastställas med ett maxbelopp och överskjutande administrationskostnader ska finansieras med länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

Områdesfinansiering

Förbundet stödjer utredningens tolkning och bedömning av Naturvårdsverkets förslag till områdesfinansiering. Förbundet anser att områdesfinansiering inte ska införas.

Finansiellt stöd till regionala samverkansåtgärder inom klövviltsförvaltningen

Frivilliga initiativ och åtgärder av och med markägare och jägare på lokal nivå som bidrar till utveckling och balans i förvaltning av klövvilt ska underlättas och premieras. Ett incitament för att främja frivillig samverkan är att det finns tillgång till ekonomiska bidrag till den typen av aktiviteter. Det kan vara exkursioner, föreläsningar, inventeringar eller testverksamhet av olika slag.

Idag finns det möjlighet för jägare och markägare att söka bidrag i älgvårdsfonden för bidrag till inventeringar av älg och underhåll av skjutbanor. Samma modell skulle kunna användas för regionala och lokala initiativ som på olika sätt främjar samverkan och balans i klövviltsförvaltningen. Finansieringen ska dock inte komma från fällavgifter från älg utan riktas som sakanslag till respektive länsstyrelse utifrån en fördelningsnyckel baserad på tidigare fem års avskjutningssiffror på förekommenade klövviltsarter. Dessa medel ska inte kunna sökas och upparbetas av länsstyrelsen för att finansiera eget arbete.

Genomförande av naturvårdsdirektiven

Förbundet anser att delbetänkandet har obalans mellan viltförvaltningens tre grundperspektiv bevara, bruka och begränsa. *Skada* omnämns i delbetänkandet 150 gånger och *vilt som resurs* två gånger, varav bägge gångerna när utredningen refererar till Naturvårdsverkets nationella viltstrategi, men inte i övriga resonemang.

Vad är skada?

Delbetänkandets utgångspunkt är att vilt orsakar skada och väldigt få resonemang om att det bör genomföras viltfrämjande, avledande och andra skadeförebyggande åtgärder. Det finns vidare ingen definition för vad som avses med skada. Det bedöms godtyckligt och har ingen ekonomisk koppling i förhållande till förväntad avkastning.

Grunden för att bedriva skyddsjakt enligt lagstiftningen är idag för att förhindra allvarlig skada. Dock finns det ingen definition eller vägledning vad som avses med allvarlig skada kopplat till denna lagstiftning och sammanhang. Förbundet anser att det behövs fastställas en definition på vad som avses med allvarlig skada som stöd för när skyddsjakt, både från myndighetsbeslut samt utifrån enskilda initiativ, enligt lag får bedrivas. Nuvarande skrivning kan i extremfallet tolkas som att enbart förekomsten av klövvilt i jord- eller skogsbruksmark leder till skada och därmed motiverar skyddsjakt.

Med anledning av utredningens förslag om att förenkla möjligheter att bedriva skyddsjakt föreligger särskilda skäl till att definiera vad som avses med allvarlig skada. Vid allmänjuridisk bedömning av skador på egendom utgår från att skadeståndets storlek ska motsvara värdet på den egendom som förstörts. Ett liknande resonemang behöver utvecklas för skador orsakade av vilt. Skada som grund för skyddsjakt behöver ställas i relation till skadans inverkan på jord- och skogsbrukets avkastning samt vilken omfattning/värde på skada som ska anses vara acceptabel/oacceptabel.

För att kunna göra dessa bedömningar måste skador kunna mätas genom inventeringar för ändamålet lämplig skalnivå. Inom jordbruket finns idag ingen formellt vedertagen metod för inventering av viltskador. Naturvårdsverket fick 2022 i uppdrag av regeringen att ta fram en standardiserad metod för att inventera vildsvinsskador i jordbruket. Naturvårdsverket har tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet utvecklat en sådan metod. Metoden behöver dock driftsättas och göras tillgänglig för myndigheter, markägare, lantbrukare och jägare för att kunna vara ett verktyg och stöd i den praktiska förvaltningen.

Förbundet föreslår att utredningen framför behovet av att mäta skada i samband med genomförande av naturvårdsdirektiven

Förbundet anser att utredningen saknar analys för varför villkoret för skyddsjakt inte längre ska vara allvarlig skada, utan endast skada. Detta bör göras för att kunna motivera behovet av föreslagen ändring från allvarlig skada till endast skada.

Under de senaste åren har det införts ändringar i jaktförordningen som medför utökade möjligheter till att bedriva skyddsjakt på enskilda initiativ, både avsett jaktmetoder, jakttider, arter samt tekniska hjälpmedel. Utredningen saknar en analys och utvärdering om dessa åtgärder har uppnått avsedd effekt och om det finns behov och skäl att införa nya förordningsändringar eller åtgärder.

I denna del samt andra genom lagstiftningen används olika begrepp och formuleringar avseende skada. Det finns formuleringar som *risk för skada*, *orsakar skada*, *riskerar orsaka skada*, *allvarlig skada*, *förhindra skada*, *allvarlig skada*, mfl. Det föreligger ett stort behov av att ensa och använda samma terminologi avseende *skada*.

Regleringen av skyddsjakt går längre än naturvårdsdirektiven kräver

Bra att undanta klövviltarter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven från bestämmelsen om skyddsjakt i § 23 jaktförordningen. Dock bör även alla andra arter som inte omfattas av art- eller habitatdirektivet eller Bernkonventionen som omfattas av jakt med stöd av bilaga 4 jaktförordningen undantas.

En anmälningsskyldighet för jaktresultat m.m. för att EU:s rapporteringskrav ska kunna uppfyllas

I detta stycke förslås att en anmälningsskyldighet av jaktresultat, avlivningsförsök, förföljande eller flytt av fågelbon ska införas i jaktförordningen när det gäller:

- skyddsjakt på eget initiativ enligt 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen,
- avlivning och förföljande av djurskyddsskäl, och
- Polismyndighetens avlivning med stöd av 9 § jaktlagen.

Förbundet anser att detta kommer skapa rättsosäkerhet och en mycket omfattande och komplex administration och avstyrker förslaget bestämt. Förbundet föreslår att hantering av detta sker som idag.

Dessutom är det Förbundets tolkning att det inte föreligger krav på att samtliga arter som omfattas av naturvårdsdirektivet eller Bernkonventionen måste redovisas enligt gällande direktiv och föreskrifter.

Förbundet avstyrker även med bestämdhet förslaget om införandet av bötes sanktioner gällande anmälning och rapportering av djur som fällts eller påskjutits vid skyddsjakt på enskilda initiativ enligt 26 och 28–28 b §§ jaktförordningen.

Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

Förbundet anser att endast personer som är svenska medborgare eller skrivna i Sverige ska äga rätt att jaga på allmänt vatten.

Jaktsabotage – förekomst, effekter och åtgärder

Vi anser att utredningen underskattar riskerna för jaktsabotage i sin analys. Generellt anser Förbundet att detta avsnitt inte tar hänsyn för risker för ökad risk för sabotage och överklaganden i framtiden utan utgår ifrån nuvarande situation och behov. I direktivet till utredningen framgår tydligt att detta område ska ha särskilt prioritet. Polisens uppskattade låga förekomst av jaktsabotage behöver utredas vidare då dessa typer av sabotage sällan leder till åtal eller straff och syns därmed inte i brottsstatistiken.

Förbundet delar inte utredningens bedömning om att nuvarande jaktlagstiftning är tillräcklig för att minska risken för sabotage vid jakt.

Nya sekretessbestämmelser

- Förbundet anser att det bör införas sekretess på samtliga skyddsjakts- och licensjaktbeslut för stora rovdjur och inte bara varg. I den takt som populationerna av stora rovdjur ökar och sprider sig söderut i landet så kommer konflikter i samband med framtida jakt på tex lodjur och järv att riskera orsaka konflikter.
- Sekretess bör omfatta även personer eller näringsverksamheter som har drabbats av angrepp från stora rovdjur. Det har visat sig att även denna målgrupp utsätts för hot och sabotage av olika slag.
- Sekretess avseende uppgifter som berör jakt efter stors rovdjur eller angrepp på tamdjur orsakade av stora rovdjur ska gälla samtliga myndigheter och inte avgränsas till Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

En ny bestämmelse till skydd för uppgift om enskild i ärenden om jakt efter varg införs

Det ska inte vara rakt skaderekvisit - det ska råda omvänd skaderekvisit - dvs sekretess om enskilds personliga förhållanden. Det ska även omfatta drabbade djurägare i samband med angrepp på tamdjur och/eller skyddsjakt efter stora rovdjur.

Det ska vara högsta nivån av sekretess som gäller för jägare och berörda markägare.

Konsekvensanalys

Jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner

Förbundet delar inte analysen om att införandet av anmälningsskyldighet i efterhand av jaktresultat, mm. skulle bidra till en *något ökad administration*.

Förbundets uppfattning är att det skulle leda till en omfattande administration och stora risker för en rättsosäkerhet med risk för angiveri, felaktiga böter, rättstvister, mm.

Begrepp av jaktformer

Flytt av etiska gränser kan hota den jaktliga kulturen

Med utökade möjligheter och tekniska hjälpmedel att bedriva jakt flyttas succesivt den traditionella svenska jaktkulturens etiska gräns. Förändringar i klövviltspopulationerna och de areella näringarna kräver anpassning, men en fråga som vi bör ställa oss är var gränsen går.

Om den traditionella jakten övergår i en förvaltning av vilt som orsakar problem minskar incitamentet och syftet med att upprätthålla traditionella jaktmetoder. Om årets avskjutning av vildsvin och hjortar kan ske i gröda genom termiska riktmedel om natten minskar behovet av den traditionella jakt som vi är vana vid.

Då föreligger risk att behovet och därmed intresset för traditionella jakten minskar och en stor friluftsrörelse och samhällsnyttig verksamhet nedmonteras. Kanske lägga till något om att detta kan leda till en minskad jägarkår som i sig medför andra problem

Med minskat intresse för jakt minskar incitamentet och förmågan hos jägarnas att med frivilliga insatser förvalta viltet för att begränsa dess negativa påverkan på jord och skog.

Med bakgrund av det är det viktigt att inte kortsiktigt förivra sig i att hitta lösningar och hjälpmedel som marginellt kan minska lokala skador. Jakten och dess utförande behöver ses i ett större sammanhang och ta hänsyn till viltets värde och de nyttor som både vilt och jägarkåren som rörelse bidrar med.

Flerartsförvaltning av klövvilt

Jaktlagstiftningsutredningen har i sitt direktiv uppdrag att lämna förslag på delar som berör flerartsförvaltning av klövvilt. Företrädare för ägande- och brukande av jord, skog och vilt i har inlämnat ett underlag med gemensamma ståndpunkter avseende flerartsförvaltning av klövvilt.

Ståndpunkterna är följande:

1. Vi vill inte att fler klövviltssarter än älg och kronhjort omfattas av en liknande reglerad förvaltning som med exempelvis licenser eller skötselplaner styr över antal och typ av vilt som får fällas vid jakt.
2. Vi tror på och vill verka för frivillig lokal samverkan.

Sammanfattning av synpunkter

Förbundet ställer sig i huvudsak positivt till ambitionen att modernisera jaktlagstiftningens struktur och öka tydligheten i förhållande till EU-rätten. Samtidigt ser vi behov av att stärka markägarens inflytande, särskilt i frågor som rör viltförvaltning, skador på jord och skog samt lokal samverkan. Vissa av utredningens förslag riskerar att ytterligare förskjuta maktbalansen från brukare och rättsinnehavare till myndigheter – en utveckling vi bestämt avvisar.

Sveriges Jordägareförbund stödjer behovet av en moderniserad jaktlagstiftning, men betonar att detta måste ske med fullt beaktande av markägarens rättigheter och förvaltningsansvar. Vi avvisar inslag som leder till ökad myndighetsstyrning på bekostnad av rättssäkerhet och brukarnära förvaltning. Istället vill vi se en jaktlagstiftning som:

- Tydliggör markägarens roll i viltförvaltningen
- Stärker lokalt samarbete och frivilliga initiativ
- Säkrar skogs- och jordbrukets långsiktiga produktionsförutsättningar

För Sveriges Jordägareförbund

Carl Kuylenstierna
Ordf. Viltbrukskommittén

Johan Varenius
Sakkunnig jordbruk & vilt

Sveriges Jordägareförbund representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande då medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och energiproduktion i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.